

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasi slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto II.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Kdor želi, da mu neobjavljen rokopis vrnemo, naj priloži znamke za poštnino. — Naročnina mesečno Din 3.—, četrtletno Din 9.—, celoletno Din 36.—. — Za Ameriko Dolar 1'50 na leto. — Čekovni račun št. 16782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru. — Za konsorcij: Izdajatelj in urednik Pavel Kreutzer v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

Štev. 7.

Lr.:

Zlo rodi zlo

Dve osnovni napaki je naredila sedanja vlada: prvič to, da sploh sodeluje z „Jevtičevo“ skupščino; drugič pa to, da svojo prehodnost zavlačuje in ne izda demokratičnih političnih zakonov, ki bi takoj razčistili ozračje, s čimer bi bila njena naloga uspešno končana.

„Jevtičeva“ skupščina, kolikor je v opoziciji nasproti vladi in se ni prelevila v vladni tabor, je začela oster boj za zrušenje Stojadinović-Koroščeve vlade. Nas zanima tukaj v prvi vrsti zamenjava vlog. Ne da bi nas zadovoljevalo ravnanje in stališče današnje vlade, vzbuja našo pozornost dejstvo, kako nastopa sedaj parlamentarna opozicija s tistimi načeli, ki jih je sama prej gazila do neverjetnosti in ki se ima za svoj parlamentarni obstoj zahvaliti edinole gaženju teh načel...

Poslanec dr. Vaso Jovanović, ki je postal predsednik kluba J.N.S., je n. pr. na seji dne 26. marca krivil vlado, kako s svojim ravnanjem spravlja v nevarnost samo „edinstvo državne celine ter javni red in mir,“ da je „ustvarila take nenormalnosti v političnem življenju, kakršnih še ni bilo vse od osvobojenja in zedinjenja sem“; da terjaja „povratak k stanju pred 1. decembrom 1918. leta z uvedbo federativne ureditve države.“ Očital je S.L.S. in J.M.O., da vlada zaradi njiju ne more imeti nobenega „čuta in smisla za široko pojmovanje.“ Smešil je današnjo „svobodo“ tiska, ki je doživel „največje ponižanje in razžalitev ter najhujše udarce“; enako je v zakonu o shodih, dogovorih in društvih, a glede volilnega zakona ni upanja, „da bi se kmalu izpopolnil z uvedbo tajnega glasovanja in drugimi jamstvi za popolno svobodo in pravilnost volitev...“

Oh, ta svoboda in pravilnost volitev v besedah in dejanjih „Jevtičevih“ poslancev!

Dobili smo v roke slovenski letak brez podpisa, od koder je črpa-

na Jovanovičeva obtožnica. Iz tega letaka posnemamo tudi znano baseno o volku, ki mu jagnje kali vodo, češ, kako se sedanja vlada igra z usodo države, kar navdaja nacionaliste z veliko skrbjo: separatizem namreč ima na Hrvaškem baje svoje velike dni (omenjajo se demonstracije v Zagrebu ob 40. letnici smrti hrvaškega politika Starčevića), a posebno na Slovenskem se zdi vladi prva dolžnost, da se bojuje proti „nacionalnim krogom...“ Ti ubogi nacionalni ljudje z bivšo „Orjuno“ vred, kako demokratični, svobodoljubni so sami vedno bili nasproti sodržavljanom in kako nesebično-zaslужni za ljudstvo!

Dovolj je bilo že krinke, da lahko pogledamo resnici v obraz. Vladna in opozicijska stranka bi morali biti ob normalnih razmerah dve obliki istega političnega življenja. To se pravi: v demokratični državi sta obe enako potrebni, da prva upravlja, a druga nadzira. Zato pa morata biti izraz resnične moči v prebivalstvu. V avtoritativni državi je narobe — ena stranka si je prisvojila pravico, da vlada brez opozicije; njena moč ne sloni na dejanskem razmerju, ampak na sili. Ni parlamentarizma, marveč njegovo nasprotje: samovoljstvo. Za zgled nam služita nemški in italijanski fašizem, a tudi ruski boljševizem na drugi strani; saj je Lenin postavil pravilo, da mora organizirana manjšina vladati nad neorganizirano večino (primerjaj: Pavešič, Suvremeni žurnalizam i javno mišljenje, str. 83).

Pri nas je zavlada navidezni parlamentarizem, ki je slabši od določne avtoritativne vladavine, ker omamlja državljane, da nekaj veljajo, medtem ko v resnici ničesar ne pomenijo. Vsi vemo, koliko je prave ljudske volje v „Jevtičevi“ skupščini; saj je glavni njen znak to, da njeni poslanci niso bili izvoljeni, ampak z vsem posilstvom „fabricirani“. Vemo

tudi, da enako senat ni izraz ljudskega prepričanja, ampak nekaj imenovan naravnost, nekaj posredno. Iz tega sledi dvoje: prvič ne bi smeli priznati takšnemu narodnemu predstavništvu obvezne veljave, a drugič takšno narodno predstavništvo nima notranje upravičenosti, da bi nas učilo politične morale, ko je samo izšlo iz politične nemorale in jo vršilo, dokler je moglo.

Ako hočemo v resnici dati jugoslovanskim državljanom in narodom demokracijo, potem je prvi pogoj ta, da izločimo iz poslovanja sedanje narodno predstavništvo, ki ni izraz

ljudske volje, ampak sil izven nje. Vsako zavlačenje in izmotavanje poslabšuje položaj. To so pokazali streli v narodni skupščini. Državni organizem je tako bolan, da ne zadoščajo za njegovo ozdravitev praški in obliži, ampak je potrebna operacija. Obnoviti je treba ljudsko vrhovnost (suverenost), ki je bila nadomeščena s samovoljnostjo, oziroma bolje: postaviti moramo državo na novo osnovo osebne in narodne svobode, ki ji šele da trdno hrbtnico.

Avstrija in vprašanje koroških Slovencev

Mirovne pogodbe se krhajo. Za nas Slovence so bile usodne, ker so nam odrgale tretjino slovenskega naroda. Ne moremo reči, da bi se bilo to zgodilo brez naše krivde, nasprotno smo sami s svojo čustvenostjo in nestvarnostjo veliko pripomogli k porazu. Zaupanje v lastno moč na eni strani, a na drugi strani pravilno ocenjevanje položaja: to sta glavna pogoja uspeha.

S stališča malih narodov sploh in slovenskega še posebej se ne moremo navduševati za ta mir, ki ga je ustvarila svetovna vojna; posebno vprašanje narodnih manjšin je v glavnem ostalo nerešeno. Slovenci imamo v tem oziru dve skeleči rani: koroško in primorsko.

Čeprav smo pa nezadovoljni z mirovnimi pogodbami, vendar moramo obstajati pri tem, da se enostransko ne smejo kršiti; zakaj samo splošen sporazum med državami in narodi na osnovi enakopravnosti more ustvariti trajno skupnost.

Po zgledu Nemčije je sedaj tudi Avstrija sklenila po potrebi vojaško obveznost od 18. do 42. leta z orož-

jem ali brez njega. Po časniških vesteh je avstrijski zvezni kancler v svojem govoru dne 1. aprila pustil odprto vprašanje, v kakšne namene hoče država izpolnitev te dolžnosti. Države „Male zveze“ (Češko-Slovaška, Jugoslavija in Rumunija) ugovarjajo temu sklepu, ker je proti mirovni pogodbi in ga hočejo predložiti v rešitev „Društvu narodov“. Nas Slovence zanima dejstvo, kako to, da je Avstrija doslej nemoteno igravala določbo glede varstva narodnih manjšin. V tem pogledu so enako ravnale socialno-demokratične, nacionalistične in krščansko-socialne vlade. S stališča izpolnjevanja mirovne pogodbe ter glede obojestranskih manjšin in dobrega sosedstva bi bilo treba, da se to vprašanje odločno postavi na dnevni red in tudi končno reši. Slovenska manjšina na Koroškem mora dobiti neprikrajšano pravico, da uveljavlja svoj jezik in narodnost v cerkvi, šoli, uradu in javnem življenju. Neodvisni slovenski ljudje na Koroškem naj nehajo podpirati neodkritost vladajočih strank, a Jugoslavija ima dolžnost, da brezpogojno vztraja pri zahtevi varstva naše narodne manjšine v smislu mirovne pogodbe.

Dr. Ivo Štampihar:

Slovenski kmet in delavec ter ustanovitev socialistične stranke

1. Povod razprave.

„Delavska politika“, glasilo socialne demokracije v Sloveniji je od novembra 1935. leta dalje objavila več člankov podpisanih in nepodpisanih piscev, ki so razlagali in opravičevali stališče, ki bi si ga moralo osvojiti po njihovem mnenju delovno ljudstvo. Vsi ti članki, najsi so prepirni ali razmišljajoči, imajo skupno misel, da za delavstvo, oziroma delovno ljudstvo ni mesta drugje, kakor v samostojni socialistični politični tvorbi, v kateri naj opazuje veliki dvoboj med nazadnjaštvom ter pripadniki ljudske in demokratične misli. Ti

sestavki naj pobijajo mišljenje, da v sedanjih razmerah tretja politična skupina, namreč socialistična, ni umestna. Njim se zdi potrebno, da sledi delavska množica tistim, ki zagovarjajo ustanovitev „socialistične zveze delovnega ljudstva“ in ki so si to misel tako v glavo vtepli, da bi bili pripravljene novo socialistično stranko ustanoviti po sedanjem zakonu o društvih, posvetih in zborovanjih.

Vedeti je treba, da je socialna demokracija že pod vladavino „Jugoslovenske nacionalne stranke“ poskušala ustanoviti lastno stranko po

predpisih istega zakona, pa je ministrski svet to odklonil. Takrat je „Delavska politika“ točno in sproti obveščala svoje bralce, da so zaporniki sklenili zaprositi dovoljenja za ustanovitev stranke, kako so to storili in kakšen je bil uspeh. Danes je stanje obrnjeno: prošnja s potrebnimi sto podpisi leži že od 10. februarja t. l. pri notranjem ministru dr. Korošču in je celo opremljena z zanimivo pripombo dr. Topalovića, da se delavstvo pridruži združeni opoziciji, če prošnja ne bo ugodena. „Delavska politika“ pa celo v 20. letošnji številki z dne 20. marca ne pove več, kakor: „Sklenili smo, da po zakonu predložimo dr. Korošču program in pravila“. Štirideset dni po vložitvi prošnje nima torej „Delavska politika“ povedati drugega

kakor samo sklep o nameri, zamolči pa previdno, da je namera že davno izvršena. Na Jesenicah pa, ki so brez dvoma izmed najmočnejših delavskih krajev in poleg ljubljanske okolice središče najnaprednejšega delavstva v državi, ne ve nihče ničesar o tistih, ki bi bili podpisali prošnjo v imenu in s pooblastilom jeseniškega delavstva.

Glavna politična misel prej omenjenih člankov, ki jih bom podrobneje obdelal, mi nikakor ni bila všeč. Po mojem najboljšem prepričanju, utemeljenem v razvoju razmer po volitvah 5. maja 1935. leta, sem presodil, da vsebujejo ti članki zaradi delne pravilnosti misli in napačnih zaključkov velika nasprotja. Ker gre za zadevo, pri kateri ne smeta stati ob strani slovenski kmet in de-

Schaffer Danijel:

Invalidski zakon, kje si?

Žalostno poglavje v zgodovini jugoslovanskih narodov je postopek naših oblasti nasproti vojnim invalidom. Drugod uvajajo splošno starostno, invalidsko in brezposelno zavarovanje, pri nas se pa niti za vojne invalide nihče resno ne pobriga. Čeprav smo za domovino žrtvovali najdražje, kar smo imeli, svoje zdravje, moramo danes skoraj od lakote umirati. Druge države vsaj toliko skrbe za svoje vojne pohabljenke, da jim ni treba po cestah beračiti, mi pa smo prepuščeni sami sebi in zasebni dobrodelnosti. Toda to še ni najhujše. Če smo med vojno žrtvovali toliko, da moramo sedaj vse življenje trpeti, bi tudi še sedaj malo potrpežljivi, če bi videli, da nam država res ne more izdatneje pomagati. Toda kaj se dogaja pri nas?

„Slovenec“ z dne 6. marca t. l. prinaša pod naslovom: „Podpore ruskim beguncem in invalidom 640 milijonov dinarjev“ naslednje:

„Ko smo pregledovali zaključne račune kraljevine Jugoslavije za leto 1933/34 s poročilom glavne kontrole, smo v izvlečku računa bilance za budžetsko leto 1933/34 našli med aktivni pod postavko „razna posojila“ tudi vsoto 592 milijonov dinarjev, ki je bila nakazana kot podpora ruskim beguncem, nadalje vsoto Din 47 milijonov kot podporo ruskim vojnim invalidom, skupno torej okrog 640 milijonov. Od leta 1931/32 do l. 1933/34 je narasla vsota podpor ruskim beguncem in invalidom za 70 milijonov dinarjev. V računski mzaključku so tudi še tale aktivna, ki so v zvezi s podporami ruskim beguncem: v ruski banki za trgovino in industrijo v Parizu imamo naloženih 17 milij. dinarjev, v ruski banki za trgovino in industrijo v Londonu 12 milij. dinarjev. V zvezi s temi našimi številkami so zanimivi tudi podatki, ki jih navaja belgrajska „Politika“ z dne 5. marca t. l. Pred nekaj leti je znal kredit za državno komisijo za podpore Rusom 6 do 8 milijonov. Iz tega so se vzdrževale ruske šole, potrebni bolniki in starci iz ruske emigracije v naši državi.“

Iz povedanega prav lahko spoznamo, da je pri nas denarja zadosti, seveda za rusko gospodo, ki ni bila vredna svoje domovine. Za nas domačine ni niti razumevanja niti denarja. Kako se pri nas dela z domačimi vojnimi invalidi, boste najlažje spoznali, če vam opišem svoj primer. Ranjen sem bil med svetovno vojno in še za časa Avstrije 1918. le-

ta spoznan kot 50% invalid. V jugoslovanski vojni komisiji sploh še nisem bil pregledan in zato me niso upoštevali pri priznanju invalidnine. Prijavil sem se že 22. marca 1923. leta ter zaprosil za pregled, toda rešitve ni bilo. Drugo prošnjo sem poslal 27. oktobra 1929. leta, seveda tudi brez uspeha. Obrnil sem se nato 1933. leta na dvorno pisarno in šele na priporočilo le-te mi je invalidsko sodišče v Zagrebu poslalo „Rešitev“, ki sem jo prejel 12. avgusta 1933. leta, čeprav je bila datirana z 31. oktobrom 1932. leta in je trajalo torej kar devet mesecev, da sem jo dobil v roke. Najlepše pa je to, da je bila s tem odlokom moja prošnja zavrnjena, češ da se nisem pravočasno prijavil, to je do 17. maja 1923. leta. Pritožil sem se na višje invalidsko sodišče v Belgrad, ki je pa tudi potrdilo odlok prve instance in prošnjo za priznanje invalidske pravice gladko zavrnilo.

Decembra meseca lansko leto sem zaprosil svojo občino, da mi je uradno potrdila, da sem 22. marca 1923. leta v resnici zaprosil priznanje invalidske pravice in sem to potrdilo poslal v priporočenem pismu invalidskemu sodišču v Zagreb. Odgovora seveda še do danes nimam. Že trinajsto leto moram torej čakati samo na priznanje invalidske pravice in nihče se ne zmeni za to, kako živim in kako se vzdržujem. Sicer sem nekoč bral, da se morajo invalidske zadeve hitro reševati. Moj primer je pač dokaz, kako se razne uredbe pri nas izvajajo.

Za nas, uboge pohabljenke, ni potrebnih sredstev in uvidevnosti. Za ruske begunce smo lahko zmetali kar težke milijone, za domače sinove ni denarja. Poslanci so si kar na lepem zvišali dnevnice in to celo za nazaj, kar je edinstveno v pravni državi, mi vojni invalidi ne pridemo do svojih pravic.

Vse to nam mora vendar kdaj odpreti oči in spoznati moramo, da po dosedanji poti ne pojde več. Gospoda, ki odloča o naši usodi, si je pač znala preskrbeti vsega, kar ji srce poželi, nas je pitala z golimi obljubami.

Skrajni čas je že, da se vsaj sedaj, sedemnajst let po svetovni vojni tudi invalidsko vprašanje začne resno in pravično obravnavati, da ne umrjemo prej od lakote in bolezni, preden dočakamo pravičen invalidski zakon.

2. Prehod na stvar.

Običajno geslo tistih politikov, ki tako radi držijo delovno ljudstvo ob strani, da jim služi le za glasovalni stroj ob času volitev, in ki tako radi brez ljudstva in proti ljudstvu upravljajo državni voz, je to, da danes prav za prav niso umestne razprave o političnih vprašanjih, temveč, da je treba predvsem hitro rešiti pereče gospodarske in socialne težave. Ne

Domača politika

Somišljeniki, ki se danes zbirajo okrog „SLOVENSKE ZEMLJE“, so bili prvi, ki so se izjavili za politično zavezništvo s Hrvati in prečanskimi Srbi pod mojim predstvom in so to politiko tudi dosledno izvajali od volitev dne 5. maja 1935. leta dalje. Zato morem ob danem položaju priznati samo njih kmečko-delavsko gibanje za člen skupnega gibanja Hrvatov in Slovencev pod mojim vodstvom.

V Zagrebu, dne 30. marca 1936.

Dr. Vladko Maček.

Opomba. Sestavek „Kam plovemo?“ v zadnji številki lista ima glavo, a ne repa — brez naše krivde. Enako ne vsebuje poročilo o zaupniškem sestanku v Celju izjave, ki je bila tam sprejeta. Pripominjamo tudi, da je sledil gospoda dr. Rudolfa Doboviška vstop v konzorcij po predhodnem sporazumu z obeh strani.

Mariborski trgovci so na svojem zborovanju zahtevali med drugim tudi naslednje: 1) uvedbo obveznega zavarovanja za onemoglost, bolezen, starost in smrt; 2) odpravo industrijskih in tovarniških prodajal, oziroma enako obdavčenje teh podjetij; 3) odpravo veletrgovin n. pr. Ta-te itd.; 4) odpravo vseh davčnih in drugih olajšav raznim konsumom; 5) zgraditev nove tržnice na Glavnem trgu in 6) izdajanje trgovsko-obrtnih pravic le v primeru predpisane usposobljenosti.

Občinske volitve v Studencih pri Mariboru. Dne 29. marca so bile občinske vo-

litve v Studencih in Radvanju. Bili sta predloženi dve listi, in sicer lista Zveze delovnega ljudstva in lista JRZ. Prva lista je dobila 1083 glasov, druga le 439 glasov. V Radvanju je lista JRZ zmagala, vendar je tudi uspeh nasprotne listen časten.

Ljubljanski proračun potrjen. Belgrad je potrdil predloženi ljubljanski proračun, o katerem smo v prejšnji številki lista kratko poročali. S tem proračunom so udarjeni predvsem srednji in mali stanovi Ljubljane, ker so vse nove davščine v iznosu okrog 10 milijonov dinarjev prevaljene na njihova ramena.

Stavka rudarjev v Stanovskem. V rudniku Stanovsko pri Poljčanah stavkajo rudarji zaradi neizplačanih mezd že tretjič. Kdaj pride delovno ljudstvo do tistih pravic, ki mu kot enakopravnemu in večinskemu delu naroda pripadajo?

Izgrebi v Zagrebu. Po pogrebu Stjepana Javorja, ki je v zaporu v Sremski Mitrovici umrl in katerega se je udeležil ves Zagreb, so nastale demonstracije. Zdi se, da so vse skupaj uprizorili provokatorji, ki bi radi oblatili hrvaško kmečko in narodno gibanje.

Državna dotacija in subvencija banovnam, tako imenuje „Slovenec“ tiste dele državnih dohodkov, ki jih država milostno prepušča banovnam. Globoko smo padli! Že sedemnajst let nismo drugo kot miloščinariji, Bog ve, kako dolgo bomo to še ostali?

Gospodarski vestnik

„Sloga“, gospodarska in podporna združba slovenskih kmetov in delavcev, r. z. z o. z. v Ljubljani je bila z odlokom okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani vpisana v zadrudni register dne 28. marca 1936. (Opr. štev. Fi 16/36 — Zadr. XI 78/1).

Konstituiranje načelstva „Sloge“. Na svoji I. redni seji dne 19. marca 1936. leta se je načelstvo „Sloge“ konstituiralo tako-le: Za predsednika zadruga je bil soglasno izvoljen g. Jože Černe, kmetovalec iz Zg. Šiške št. 39, za podpredsednika pa g. Stane Lubiški, kmetovalec iz Jarenine. Na isti seji se je tudi nadzorstvo konstituiralo in je bil za predsednika nadzorstva izvoljen soglasno g. France Sojer, kmetovalec iz Viča št. 35.

Somišljenike, ki bi bili pripravljeni prevzeti zaupništvo in organiziranje zadruga „Sloga“ v svojem kraju, pozivamo, da se obrnejo zaradi potrebnih navodil na g. Černetu Jožeta, kmetovalca iz Zg. Šiške št. 39.

Kmetje, ne dajte se begati!

V nedeljo, dne 5. t. m. je bil sestanek kmetov v Murski Soboti zaradi gospodarske organizacije „Sloge“. To gibanje, ki se je

uspešno začelo na Hrvatskem, se je preneslo tudi v Slovenijo. Razume se, da mora biti središče tega dela v Ljubljani, od koder se vodi smotno po vsej deželi s pomočjo zaupnikov in podružnic. Gibanje „Sloge“ so začeli pri nas somišljeniki „Slovenske zemlje“, ki ga tudi vodijo in po potrebi sodelujejo z drugimi kmečko-delavskimi organizacijami. Kolikor vemo, se tega dela še udeležujeta „Kmečka zveza“ in „Kmetijska družba“.

V Murski Soboti se je pa pod vplivom neke gospode, ki ne stoji v kmečko-delavskih vrstah, pojavilo prizadevanje, da se Prekmurci organizirajo ali v Zagrebu ali samostojno. Oboje je napačno. Zagreb je središče za Hrvate, Ljubljana za Slovence in samostojna organizacija za Prekmurje bi samo cepila moči ne vemo komu v korist, ker je upoštevanje krajevnih razmer že dano po zaupnikih in podružnicah.

Zato opozarjamo prekmurske kmete, ki so naši somišljeniki in delajo z nami v zavezništvu s Hrvati, naj se ne dajo begati glede „Sloge“ in naj poslušajo naše ljudi. Kdor je naš somišljenik, ta ve, na koga se ima obrniti. Organizirajte se, to je: vpišite se za ude pri naših zaupnikih, ki jih

lavec kot glavna predstavnika slovenskega delovnega ljudstva, sem poslal „Delavski politiki“ sestavek z naslovom „Delovnemu ljudstvu, da razsodi“. V tem sestavku sem skušal dokazati nepravilnost zaključkov, do katerih so prišli pisci omenjenih člankov v „Delavski politiki“. Toda zaman sem čakal; uredništvo socialističnega glasila je molčalo, da, v številki, ki je izšla po prejemu mojega sestavka (št. 15 z dne 19. febr.) je na uvodni strani celo še bolj poudarilo svoje stališče v smislu omenjenih člankov.

Ker nisem vedel, kako naj delovnemu ljudstvu razložim tudi svoje mnenje, sem pokazal svoje sestavke nekaterim neoporečnim in samostojno mislečim ljudem. Ti so mi svetovali, naj sestavek vsekakor objavim, da bosta kmet in delavec imela priliko stvar sama presoditi.

Pripominim naj, da je „Delavska politika“ razen člankov, ki niso govorili

v prid slovenskemu delovnemu ljudstvu, prinašala pogosto tudi puščice, zbadljivke in zasmehovalne novice na račun sedanjega hrvaškega gibanja pod predsedništvom dr. Vladimira Mačka, oziroma na račun združene opozicije, ki je pod njegovim vodstvom. Pri tem se je tudi dotaknila tistih pripadnikov delavskega gibanja, ki so izpovedovali potrebo, da se naše delavstvo pridruži slovenskemu kmečko-delavskemu gibanju, ki je v zvezi s hrvaškim.

povedo nam pa ti politiki, da je tudi njih vmešavanje v gospodarska in družbena vprašanja zgolj — politika in nič drugega, ker drugo biti ne more. Zato dobimo še danes ljudi, ki takim besedam nasledajo, ker zaslepljeni od samih obljub in lakote ne spregledajo njih izkoriščevalnih namenov in verjamejo lepim besedam pokvarjene politične gospode. To nikakor ni poštena beseda in zato moramo glasno povedati vsemu delovnemu ljudstvu, posebno pa kmetu in delavcu, da bomo edinole s pametno in pošteno politiko mogli rešiti tudi vsa gospodarska vprašanja in težave, ki nas danes teže. Povedati moramo pa tudi, da teh vprašanj nikoli ne bomo rešili, če bomo njih reševanje prepustili tistim, ki pravijo, da danes ni časa za politiko. Kmetu in delavcu je treba dopovedati, da izvira njuno sedanje pomanjkanje iz splošnega nezanimanja za politična vprašanja, ker boleha vse naše živ-

ljenje na bacilih politične kuge. Delavcu in kmetu sploh ni več dovoljeno izbirati si take zastopnike, o katerih sta prepričana, da razumejo potrebe delovnega ljudstva. Dovolj bodi, ako še pristavim, da prav tisti politiki, ki so najbolj odvrčali ljudstvo od političnega življenja, niso rešili niti enega gospodarskega in družbenega vprašanja sedanjih dni. Nasprotno, s svojim samovoljnim in sebičnim političnim vladanjem so še bolj zaostri vsa ta pereča vprašanja.

Dandanes zori položaj hitro. Kmet in delavec bosta spet ogoljufana za svoje osnovne državljske pravice, ako ne začneta čimprej samostojno misliti o vsem in ne samo o tem, kar se neposredno njiju tiče. To pa je bistvo politike, da ljudje aktivno sodelujejo v vseh vprašanjih, ki uravnajo naše življenje.

(Dalje prihodnjič.)

poznate. Vsa potrebna navodila dobite v svojem kraju pri naših somišljenikih: Gašparič Štefan iz Lipe-Marofa pri Beltincih, Rešek Franc iz Beltincev, Tkalec Ivan iz Lipe pri Beltincih.

Cene goveji živini

Pod vplivom gibanja, ki se je v poslednjih tednih preneslo iz Hrvaškega v Slovenijo, so se tudi pri nas cene rogati živini nekoliko popravile. To so prvi uspehi kmečke samopomoči in sloge. Sicer pri nas še nismo dosegli zaželenih in upravičenih cen, vendar je razlika med prejšnjimi in sedanjimi cenami precejšnja in precej denarja je šlo v žep naših kmetov namesto v žep izkoriščevalnih prekupčevalcev. V zadnjem času so bile dosežene te-le cene: voli prve vrste a 5.50 (prej 3.50), teleta a 6.— do 6.50 (prej 4.50 do 5.—). Povprečno zboljšanje znaša torej od 1.— do 1.50.

V zvezi s tem moramo omeniti, da so nekateri mesarji poskočili s cenami mesa; čeprav nimajo zato prav nobenega razloga; saj je sedanja razlika med prodajno in kupno ceno še zmerom tako velika, da bodo morali kmetje vsekakor skrbeti, da se cena še nekoliko dvigne in mesarji bodo kljub temu in pri ohranitvi starih prodajnih cen še prišli na svoj račun. Hvalevredno pa je, da nekateri mesarji niso sledili tem svojim tovarišem in so ostali pri istih cenah. Ker je želja kmetov, da z akcijo za dvig cen rogati živin izločijo nepotrebne prekupce in njih visoke dobičke na račun kmečkih žuliev, naj torej mesarji kupujejo živino naravnost pri kmetu in ne od prekupčevalcev. Želja kmetov je nadalje, da konsumentje, ki obstajajo največ iz srednjih in malih stanov, radi te njihove akcije ne bodo prav nič prizadeli in razmerje med sedanjimi kupnimi in prodajnimi cenami nam kaže, da povišanje cen mesu nima nobene stvarne podlage. Zato bo treba razmišljati o tem, da se javnosti sporoče imena tistih mesarjev, ki sedanjega kmečkega gibanja niso izkoristili v svoje sebične namene, da bodo gospodinjje pri njih kupovale meso. Nadalje je dolžnost ljubljanskega tržnega nadzorstva, da se za stvar odločno potegne in regulira cene mesu tako, kakor ustreza to dejanskim razmeram.

Borba proti mestnim mitnicam

Kakor posnemamo iz hrvaških listov, so hrvaški kmetje započeli veliko borbo proti pretiranim davščinam, ki jih pobirajo od kmetov mestne mitnice. Kmetje so se odločili, da ne bodo več pripeljali svojih pridelkov v mesto, če bodo mitnine tako visoke. Deloma imajo zaznamovati že lepe uspehe. Mestni svet v Slavnskem Brodu je

n. pr. na pritisk kmetov že znižal nekatere tarifne uvozninske postavke.

Tudi pri nas bodo morali kmetje, posebno tisti iz najbližje ljubljanske okolice, resno razmišljati o tem važnem vprašanju. Sicer so kmetje nedavno predložili ljubljanskemu mestnemu svetu obširno spomenico, kjer protestirajo proti sedanjim pretiranim uvozninskim tarifam, toda brez uspeha. Če ne pojde drugače, bo tudi pri nas treba slediti zgledu hrvaških kmetov in mesto prisiliti, da si drugje poišče virov dohodkov in ne izrablja sedanjega obupnega položaja naših kmetov.

Mestna trošarina na kmetijske pridelke je tako visoka, da mora n. pr. kmet pri uvozu v mesto plačati od para perutnine po Din 2.—, za večjo perutnino po Din 4.—, za 100 kg krompirja po Din 3.—, za 100 litrov mleka po Din 10.—, za 100 kg sadja po Din 25.—, za 100 kg zelenjave po Din 5.— itd., itd. Posledica tega je, da kmet ne more več sam pripeljati svojih pridelkov na trg, ampak prodaja blago prekupčevalcem in imata od tega škodo tako kmet kakor tudi meščani, ki jim potem diktirajo ceno prekupčevalci. Skrajni čas je, da se naši kmetje tudi za to važno vprašanje resno pobrigajo in začnejo neizprosno borbo proti mestnim trošarinam na kmečke pridelke.

Odpravite trošarine na življenjske potrebščine

V našem listu smo že omenili, da so bile nedavno povišane trošarinske postavke na nekatera najpotrebnejša živila, n. pr. na cikorijsko, kis itd. Vemo, da je tak način obdavčenja najlažji, ker jesti moramo pač vsi, je pa obenem tudi najbolj nesocialen, ker zadene v prvi vrsti malega in srednjega človeka. Če samo premislimo, koliko znašajo trošarinske postavke na posamezne življenjske potrebščine, naš mora obiti groza. Na sladkor n. pr. plačujemo trošarine Din 8.— za kg, na meso po —.50 Din, na vžigalnice po —.60 Din na škatlico, na cikorijsko 1.50 Din na kg itd. Mestna občina je v zadnjem času povišala trošarino na sladkor od 1 pare na 20 par. Posledica tega je splošna podražitev življenjskih potrebščin, kar povzroča padec konsuma, ker se morajo mali in srednji stanovi zaradi vednega zniževanja plač omejit na najpotrebnejše. Pri tem trpi predvsem zdravje ljudstva, trpi pa tudi naš kmet, ki zaradi previsokih mestnih trošarin včasih sploh ne more pripeljati svojih pridelkov v mesto, ker nima niti toliko denarja, da bi plačal trošarinske dajatve.

Ker smo v načelu zagovorniki uvedbe progresivnih neposrednih davkov po višini dohodkov in imetja, zahtevamo, da se odpravijo vse posredne dajatve v kakršnikoli obliki. Davščine v današnji obliki pa ubijajo ravno male in srednje stanove, medtem ko jih imovitejši sloji sploh ne čutijo.

PRAVILA

„Sloge“, gospodarske in podporne zadruge slovenskih kmetov in delavcev v Ljubljani, r. z. z o. z.

I.

Tvrdba, sedež, področje, trajanje, podpisovanje in razglašanje.

§ 1.

„SLOGA“, gospodarska in podporna zadruga slovenskih kmetov in delavcev, r. z. z o. z. se ustanavlja v Ljubljani s sedežem v Ljubljani in z delovanjem po vsej Sloveniji, za nedoločen čas in z omejeno zavezo.

Za zadrugo podpisujeta skupno dve osebi, uda načelstva ali osebi, ki ju v to pooblasti načelstvo, tako da podpiseta svoji imeni pod tiskano ali s štampljiko odtisnjeno ime zadruge.

Razglasi in naznanila zadruge se razobešajo v zadrugnih prostorih javno, po odredbi načelstva pa se objavljajo lahko tudi v kakem periodičnem časopisu. Vabila na občni zbor z navedbo dnevnega reda se razglašajo v „Službenem listu“ dravske banovine.

Znak zadruge „SLOGA“ je čebela nad žitnim klasom, obrobjeno z napisom: „Sloga, kmečko-delavska zadruga.“

II.

Namen zadruge.

§ 2.

Namen zadruge je, da vzajemno s samopomočjo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpira in pospešuje splošne gospodarske in dobrodelne koristi. Zadruga bo izvajala vse, kar je po zakonu dovoljeno, za napredok duhovnih in tvarnih koristi svojih udov, predvsem pa si bo prizadevala:

- a) da organizira medsebojno pomoč zadrugarjev;
- b) da posreduje med udi in denarnimi zavodi osebna in hipotekarna posojila ter naložbe denarja;
- c) da nudi možnost združevanja za skupno, priložnostno ali stalno delovanje;
- d) da posreduje in pomaga svojim udom pri kupnih, prodajnih in najeminskih opravilih;
- e) da pospešuje domačo produkcijo;
- f) da omogoča in pospešuje ustanavljanje, kupovanje in izboljševanje gospodarskih podjetij na zadrugni podlagi;
- g) da nudi svojim udom vse koristi skupne nabave in prodaje;

g) da daje svojim udom strokovne nasvete;

h) da zbira sredstva, ki so potrebna za doseglo zadrugnih namenov;

i) da podpira zavest kmečko-delavske skupnosti.

Namen zadruge ni prizadevanje za dobičkom, temveč pospeševanje zadrugne misli, da bi zadrugarji z vzajemnim delom koristili sebi in narodni skupnosti.

Kdaj začne zadruga delovati na kakem prej navedenem področju in v kakšnem obsegu vrši naznačene posle ter kdaj preneha s kako panogo zadrugnega delovanja, o tem odloča načelstvo zadruge.

III.

Udje zadruge.

§ 3.

Udje zadruge postane lahko vsakdo, tudi juridične osebe, ki jih sprejme načelstvo ter izpolnjujejo pogoje v točki 5. in 6. teh pravil.

Udje zadruge ne morejo biti osebe, ki jih izključujejo obstoječi zakonski predpisi. Število udov je neomejeno.

Pristop je veljaven šele s podpisom pristopne izjave, vplačilom zadrugnega deleža ter vpisnine in ko načelstvo sprejme uda med zadrugarje.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Učitelj Peček in senator Pucelj

Poučna politična zgodba iz naših dni

Zadnje čase smo brali v časopisih popis smrti in trpljenja učitelja Pečka iz Velikih Lašč. Pokojnik je bil leta 1933. učitelj v Velikih Laščah, ko so se vršile tako rekoč bana Marušiča občinske volitve, pri katerih je „zmagala“ na vsej črti blagopokojna JNS, oziroma „narodni voditelj“ dr. Marušič. Tam je doma in ima svojo domačijo tudi gospod Ivan Pucelj, sedaj senator in podpredsednik Jug. nacionalne stranke, nekdanji tako imenovan kmečki voditelj na liberalni (gospodski) podlagi. Tudi v Velikih Laščah je „zmagala“ JNS, toda komaj komaj. Kljub vladi in kljub domačemu ministru g. Ivanu Pucelju ter številni njegovi zlahti, je JNS „zmagala“ le s prav pičlo večino. Kmalu bi se bilo zgodilo, da bi bila ministrova lista v njegovi rojstni vasi prepada, a to bi bila le prevelika blamaža zanj; kajti vladni in nevladni Belgrad bi se bil smejal, za kar bi bil poskrbeli tudi takratni Puceljevi „prijatelji“ iz Knafljeve ulice. Pri teh volitvah so trije učitelji bili v Vel. Laščah tako hrabri, da so glasovali proti JNS ali za klerikalce, ker druge liste tudi bilo ni. To pa je mogočnega gospoda ministra hudo razkačilo. Nad kmeti, ki so bili proti njemu, se ni mogel maščevati, pa je udaril zato po učiteljih. Eden menda še ni bil stalen, ta je izgubil službo in je bil postavljen takoj na cesto. Drugi, ki je bil v službi že stalen in oženjen ter še vojni invalid povrh (baje brez ene noge), je moral sredi zime v zapuščeno kočevsko vas Gottenico med Nemce. Pozimi so na saneh vozili v velikem snegu tega učitelja, njegovo ženo, omare, postelje in ostalo šaro po slabih cestah v metežu in mrazu. In ko so končno prišli v Gottenico, tam zanj ni bilo nobene službe; kajti tam je že sedel učitelj, ki ni nikomur ničesar naredil in se ni hotel umakniti novo došlemu političnemu kaznjencu. Pisali so torej na okrajno glavarstvo v Kočevje, kjer je ukazoval neki Hrvat Placer. Tudi ta ni vedel, kako bi to zadevo uredil, pa je vprašal na banovino v Ljubljani. Tam pa so to zadevo pod vrhovnim poveljstvom Puceljevega prijatelja bana dr. Marušiča rešili tako, da se mora stari goteniški učitelj preseliti, in sicer v drugo oddaljeno kočevsko vas onstran hribov. In sedaj se je moral sredi zime seliti tudi ta, ki ni nič volil in je bil nedolžen.

Vse te selilne stroške je morala plačati pa država, ki je prav tedaj brezobzirno izterjevala davke za svoje potrebe. Marsikatere mu kmetu je bila prodana kravica, vol ali zrebe.

Tretji grešnik, učitelj Peček, pa je moral iz Lašč v Srbijo. Tudi za tega je plačala selitvene stroške država. Ta Peček je bil letos premeščen nazaj v Lašče. Vrnil se je le hudo bolan in je že po nekaj dneh umrl.

Pri tej priliki so klerikalni listi g. Pucelju izpraševali vest; toda ta se je zatekel pod zaščito „Jutra“, kjer vedri in oblači njegov „prijatelj“ dr. Kramer, in se je krepko branil. Priznal je, da je učitelja Pečka pregnal iz Lašč (na njegovo službo je prišla Puceljeva hčerka), da pa ta človek ni vreden tolikega kričanja; kajti imel je dosti grehov nad seboj, rad je baje sedel v gostilni in celo žene ni maral itd. Človek kolkaj do-

brega okusa bi o mrtvem nasprotniku, ki mu je storil vrhu vsega še krivico, ne govoril tako, ako je pameten, zlasti človek, ki je sam družinski oče ne. Vsa polemika je bila zelo nizka, kakor je bil tudi Puceljev govor v senatu brez duha in vsake višine. A to mu ni zameriti; česar v človeku ni, tega dati ne more.

Ali je bil pregan Peček ali oni iz Gottenice ali kdo drugi, to je bistveno vse enako. Zakaj je bil pregan? Zato je moral Peček in še marsikdo drugi od doma med tuje ljudi, sredi zime, ker je glasoval po svojem političnem prepričanju, ki ni bilo prepovedano! Zato je moral njegov tovariš invalid v Gottenico sredi zime, zato je tretji njegov tovariš izgubil službo! Če bi se bili vsi ti trije odrekli svoji državljanski pravici in svoji vesti, bi bili ostali na svojih službah, bili bi počaščeni, nihče jim ne bi očital takšnih ali drugačnih človeških grehov, a državna blagajna ne bi bila plačala selitvenih stroškov za te tri ljudi!

V tem tiči politični greh g. Pucelja, ki je veliko večji kot pa, da je bil za časa Stjepana Radića kot minister po njegovi milosti federalist, danes pa je zopet centralist, kakor je bil za časa, ko se je „zmotil“ in podpisal vidovdansko ustavo. Ta greh je po svoji težini tudi večji kot ta, da je zavrgel svoj kmečki program in sprejel nacionalističnega; kajti vsi vemo, kakšen „kmet“ je bil g. Pucelj že takrat, ko je nastopal pred vojno po kočevskem okraju kot „neodvisni“ volilni kandidat, v resnici pa je bil odvisen politično od ljubljanske liberalne gospode.

Naj krene naše slovensko ljudstvo na katerokoli politično pot, za g. Ivanom Puceljem ne bo hodilo, ako Bog da, nikoli več!

Naše ljudstvo prav dobro razume jedro, to je moralni nauk te politične zgodbe! Samo pokvarjenci je ne razumejo.

Martin Kačur.

Kaj nam je dal dr. Maček?

(Dopis iz Beltincev v Prekmurju).

Mi iz dolnjelendavskega okraja smo se zelo razveselili „Gospodarskega vestnika“, ki ste ga v našem listu uvedli. To je prav, da začnemo tudi na gospodarskem področju bolj živahno delati. Hrvatje so nas v tem pogledu prehiteli, saj pa to ni nič čudnega, ko pa imajo takega voditelja kot je dr. Maček. Njemu ni za drobtinice, da bi jih pobiral z belgrajske mize; kajti dobro ve, da si ljudstvo lahko tudi samo pomaga, če le hoče. Nam, somišljenikom „Slovenske zemlje“, kaj radi očitajo tukajšnji veljaki, češ, kaj vam je pa dr. Maček še dal in dobrega storil? Mi jim pa odgovorjamo: Pravo misel nam je dal in to je več kot vse drugo. Povrh nam je dal pa še zgled poštenega, doslednega in pogumnega moža, da zdaj vemo, kakšni naj bodo vsi naši predstavniki. Koristi, ki jih imajo v mislih „veljaki“, pa ne od dr. Mačka ne od drugih svojih predstavnikov ne pričakujemo; saj vendar nismo otroci, da bi se dali pod-

kupovati in bi tako prodajali svoje državljanske pravice. Kaj nam more kak politik dati iz svojega? Prav nič, ker še sam, če je pošten, zase nima dovolj. Če nam pa kdo kaj daje, ne daje iz svojega, ampak iz državnega. Iz tujega žepa pa bi vsak rad delil podpore in podkupnine. Zato je skrajni čas, da se ljudje odvadijo neumnega govorjenja, češ, kaj nam je ta ali oni politik dal in česa nam ni dal. Zaveden državljan mora vedeti, da je vsak poslanec od njega poslan v državni zbor zato, da dela tako kakor ljudstvo hoče. Če pa ne dela po ljudski volji, se mora odstraniti. Državni zbor ničesar ne daje, ker le upravlja naš denar, ki smo ga mi težko prislužili in v obliki davkov plačali. Če pa doslej ni bilo tako kakor bi moralo biti in če nismo dobili toliko, kolikor smo dajali, je to naša krivda, ker smo volili nepoštene in sebične može, ki niso zastopali naših, ampak le svoje koristi.

Velik korak h gospodarski osamostojitvi in samopomoči je ustanovitev zadruga „Sloga“, ki na Hrvaškem zelo uspešno deluje. Tudi pri nas je zanimanje za to važno ustanovo veliko in dnevno prihajajo k meni somišljeniki, ki hočejo točnih podatkov. Zato prosim, da mi čimprej pošljete vse potrebno, da začnemo z delom.

S kmečko-delavskim pozdravom
Gašparič Štefan.

Brez politične svobode ni gospodarskega napredka

(Dopis s Pijave gorice pri Ljubljani.)

Če primerjamo današnji naš gospodarski položaj z tistim pred svetovno vojno, potem šele spoznamo, kako globoko smo kmetje in delavci gospodarsko padli.

Sicer si je kmet po zaslugi gibanja na Hrvaškem, nekoliko izboljšal ceno klavni živini in upamo, da bo temu prvemu koraku kmečke samopomoči sledilo tudi izboljšanje cen ostalih kmečkih pridelkov. Toda treba bo še precej časa in veliko skupnega dela, da bomo popravili to, kar so naši dosedanji vsiljeni nam gospodarji nad nami zagrešili. Njim je šlo samo za „jugoslovenstvo“, ki ga sploh nikjer ni in nikoli ne bo. Kakšen pa je naš gospodarski položaj, to jim je bila deveta briga; samo, da bo ves narod trobil v njih „jugoslovenski rog“ in jim tako pomagal do polnih korit, če je pri tem strgan in lačen, zadolžen in gospodarsko uničen, to je njim vse enako. V zvezi z ostalim delom zadruga „Sloga“ bomo morali resno misliti tudi na vprašanje ljubljanske mitnice, ki posebno nas okoliške kmete hudo prizadene in naravnost uničuje. V našem listu ste že pisali, da je ljubljanska mitnica sramota našega časa. Pričakovali smo, da bo sedaj kaj boljše in da bo gospoda na magistratu bolj socialna in uvidna ter bo iskala novih virov dohodkov tam, kjer je denar in ne pri nas ubogih kmetih. Zgodilo se je pa ravno narobe. Baj je mesto tako zadolženo, da je treba dobiti denar za vsako ceno. Mi pa vprašamo gospode pri mestni občini ljubljanski: Kdo pa je napravil te dolgove in kdo ima od tega denarja koristi? Mi kmetje ali tista gospoda, ki je brez vsake kontrole pri občini gospodarila. Kdor je napravil dolgove, naj jih tudi plača ali pa skrbi za denar. Vi ste pa kar lepo zvišali dajatve, ki padejo na naša kmečka ramena in zadeva je rešena. Ali ne vidite, da mi kmetje teh davščin ne moremo prevaliti na ramena meščanov, uradnikov in zasebnih nameščencev, ki jim tudi kar

naprej ščipljejo od njihovih dohodkov. Sami moramo nositi vse te izdatke in svoje pridelke skoraj zastopnj prodajati. Toda nekoč struna počni in kaj bo takrat?

Vedno ena in ista slika. Jemlje se le tam, kjer že sploh skoraj ničesar ni in uničuje se v temeljih naš obstoj, medtem ko razna gospoda od naše revščine in take nespametne in nesocialne politike vedno bolj bogati po zgledu nekdanjih graščakov.

Nič boljše kot kmetu se ne godi delavcu, ki ga rešujejo od brezposeljenosti, da razločuje dobro od slabega poslujejo s tako sramotno plačo, da mora pri najtežjem delu stradati, trgati svojo obleko in uničevati svoje zdravje. Ali je treba to še dokazovati. Mislim, da ni treba: kar pogledajte uboge delavce, ki delajo v Ljubljani, vprašajte jih in boste zvedeli več kakor si predstavljate.

Edina rešitev iz sedanje stiske je politična svoboda, da si bomo kmetje, delavci in ostali delovni stanovi, ki nečejo živeti od tujih žuljev, lahko res svobodno izvolili v državni zbor take ljudi, ki so socialni, pošteni in tudi ljudstvu odgovorni. Brez velikih in temeljitih družbenih reform ne pojde in take reforme izvedejo lahko samo taki može, ki jim ljudstvo res zaupa. Dokler ne bomo imeli politične svobode, bomo tudi gospodarsko zmerom bolj prepadali.

Štefan Zalar.

Od samih obljub se je tresla zemlja

(Dopis iz Gornjega Suhorja pri Dragatušu.)

Tudi v naši pozabljeni in osiromašeni Beli Krajini smo pred petim majem lansko leto doživeli marsikaj, kar je vredno, da se napiše.

Na zaupni sestanek, katerega je sklical Jevtičev kandidat v našem okraju, sem bil povabljen tudi jaz. Sestanek je bil dobro obiskan, ne sicer toliko iz simpatij do g. kandidata, kolikor iz radovednosti, kaj nam bo ta gospod novega in dobrega povedal.

Ves njegov govor je bil sestavljen iz samih obljub. Če bi mu verjeli, bi morali misliti, da se bosta pod Jevtičevo vlado cedila v Jugoslaviji med in mleko. Sicer smo že vajeni takih obljubarskih govorov v predvolilnih dobah in sem se samo smejal, ko sem moral poslušati, kako nas skušajo ujeti v svoje mreže. Kurja polt pa me je oblila, ko je za kandidatom spregovoril najprej eden, potem drugi naš tovariš kmet, ki je na lastni koži občutil vse preklestvo bivših nasilnih vladavin. Ne da bi bili ti naši tovariši in sotrpini svarili navzoče kmete pred jarmom teh samozancev, so poveljevali Jevtiča in njegove pajdaše in agitrali za njih pogubonosno politiko. Samo nekaj besedi je bilo potreba in lahko bi bil zavrnil te lahkovereže; toda spoznal sem, kaj bi to v neposredni bližini govorniške mize pomenilo. Zato sem le svojemu omizju omenil, da bi se Kristus, če bi prišel danes še enkrat na svet, moral razjokati, kakor svoje dni nad Jeruzalemom in vzklikniti: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo.“

Ne vem, kaj je te ljudi gnalo, da so se takrat uslužili tej obljubarški nasilni politiki in nečem nikomur delati krivice. To pa vem, da danes prav gotovo obžalujejo takratno svoje početje, ker so spoznali, da niso bili na pravem potu.

Neposredno pred volitvami mi je neka ugledna oseba dala nasvet, naj

se ne oklepam Jevtičevcev in njegovih tukajšnjih podrepnikov, češ da je le politika dr. Mačka prava, ker je to politika malega človeka, kmeta in delavca. Sicer takega nauka nisem prav nič potreboval, ker smo vsi pošteni in dosledni kmetje dobro poznali svojo pravo pot, poznali pa tudi dobro našega okrajnega kandidata na dr. Mačkovi listi in mu brezpogojno zaupali, čeprav nam ni ničesar obljuboval. Tem bolj sem se pa kasneje začudil, ko sem zvedel, da je ista oseba govorila, češ da me je škoda, ker sem v gibanju dr. Mačka. Poudarim, da je bil to razumnik, od katerega bi bil človek pričakoval več doslednosti. Razsodni ljudje se morejo odločiti samo za izbiro med dobrim in slabim, srednje poti tukaj ni. Ker smo volilni upravičenci kmetje navajeni misliti s svojo glavo, zato odklanjamo vsiljevanje take politike, ki mora nam malim ljudem le škodovati, odklanjamo pa tudi tisto naše razumništvo, ki misli, da nas bo na vrvi vodilo kakor slepce.

Naš kmet je tudi že toliko naprednosti tako, da ga pri javnih delih za in si politike ne bo dal nikoli več usiljevati od zgoraj. Zato tudi raznim obljubam pred volitvami ne bomo več nasedali, ker vemo, da bomo imeli samo to, kar si bomo sami z lastno močjo in pridnostjo ustvarili. Hočemo pa popolno enakopravnost jugoslovanskih narodov, da bo Slovenija tudi toliko od države prejemala, kolikor plačuje skupnosti.

Vsem političnim koristolovcem, ki nas z obljubami love, bomo kmetje, delavci, trgovci in obrtniki pokazali vrata. Naše geslo je: „Le nič nepotrebnih in neizvršljivih obljub, temveč zato več stvarnega dela v koristi malega človeka.“ To naj si tudi naše razumništvo dobro v srce zapiše, sicer bo treba na njegov naslov izpregovoriti nekaj besedi o pokvarjeni gospodi, ki narodu kri pije.

Dne 15. maja sem bil na sestanku zaupnikov „Slovenske zemlje“ v Celju. Lepo je bilo in slišali smo marsikaj, kar nas je v naši veri v zmago naše kmečko-delavske misli še bolj utrdilo. Začudil sem se pa, ko sem doma slišal govornice, češ da smo morali celjski sestanek predčasno zapustiti in to kar skozi okna. Taka sredstva uporabljajo naši nasprotniki in tako begajo neuko ljudstvo. Zapomni si, da tisti, ki laž seje, tudi laž žanje. Mi pa gremo naprej do zmage prave kmečko-delavske demokracije in vsi pošteni nam bodo sledili. Puhek Vincenc.

Le v slogi je naša rešitev

(Dopis iz poljanske doline pri Črnomlju.)

Vesel sem bil, ko sem v našem listu bral dopise iz poljanske doline. Vendar so se našli ljudje, ki si upajo vsemu svetu pokazati na našo revščino in pomanjkanje! Doslej smo bili od vseh zanemarjeni in le pred volitvami, ko je šlo tudi za naše glasove, se je zatekel k nam kak politični kričič in skušal z lepimi besedami izvabiti čim več glasov. Izmed vseh pokrajnih naše lepe Slovenije čutimo mi najbolj, kako potrebna nam je kmečko-delavska sloga. Že 15 let nam obljubujejo, da se bo pri nas gradila železnica; toda gospoda, ki je doslej vedrila, nam je ne bo nikoli napravila. Danes ne bomo več nasedali lepim besedam, izbirali bomo tiste može, ki so s svojim delom že dokazali, da so našega zaupanja res vredni. Predvsem je to g. dr. Vladko Maček, ki je neomadeževan, nepodkup-

ljiv in pogumen mož. Tako pogumen, da se da za koristi kmečkega ljudstva tudi zapreti in si upa javno povedati, da tako naprej ne more več iti. Pa tudi naš okrajni kandidat pri petomajskih volitvah, je mož, ki mu kmetje našega okraja brez pridržka zaupamo, ker tudi dejansko čuti z nami, kar je večkrat dokazal. Pozdravljamo pa predvsem ustanovitev zadruga „Sloga“ v Ljubljani, da bomo tako po hrvaškem zgledu tudi mi Slovenci imeli organizacijo, ki nas bo izpodbujala in vodila k samopomoči in kmečko-delavski slogi.

Iz našega kraja bi Vam lahko še veliko povedal. Razmere so neznosne, vse prepada. Toda eno dobro pa je v tem splošnem gospodarskem neredu: ljudje so vsaj spoznali vse tiste gospode, ki so mislili, da nas bodo samo za obljube imeli v svojih rokah. Mi hočemo dejanske ljubezni za ljudstvo, tiste na ustih smo se že naveličali. Prihodnjic Vam bom kaj več povedal o razmerah v našem trgu, kako naša gospoda gospodarji z našim težko prisluženim denarjem. Pozdravljam vse somišljenike „Slovenske zemlje“ in jim želim vsele velikonočne praznike.

Sertič Marko.

Velik shod v Presiki

V nedeljo 5. aprila popoldne se je vršil v Presiki v bližini Središča ob Dravi (tik meje v Savski banovini) velik shod kmečko-delavskega gibanja, katerega se je kljub slabemu vremenu udeležilo nad tisoč zavednih slovenskih kmetov in delavcev iz ptujskega in ljutomerskega okraja. Shod je začel in vodil kmet-domačin, ki je oddal besedo odposlancu g. dr. Mačka narod. poslancu prof. Tomašiču, ki je prinesel iskrene pozdrave voditelja dr. Mačka slovenskemu narodu. V obširnem govoru je obrazložil program kmečko-delavskega gibanja ter zlasti poudarjal, da je za doseg končne zmage potrebna složna in trdna borba. Govoril je v domačem kajkavskem narečju in narod je navdušeno pritrjeval njegovim stvarnim izvajanjem in bodrilnim besedam za odločno borbo, dokler ne dosežemo svojih narodnih pravic in politične svobode.

Za njim je govoril dr. Kukovec Vekoslav, ki je orisal zgodovino političnega boja Slovencev in poudarjal potrebo najtesnejšega sodelovanja s Hrvati, katerim se je tudi zahvalil za gostoljubnost, da so omogočili ta shod na hrvaških tleh. Kot bojevnik za pravice slovenskega ljudstva je bodril zborovalce, da vztrajajo do končne zmage.

Nato je povzel besedo narodni poslanec dr. Rudolf Dobovišek. Obrazložil je bistvo „slovenskega vprašanja“ ter opravilne politične, kulturne, gospodarske in socialne potrebe slovenskega naroda. Obsodil je kvarno politiko dosedanjih slovenskih političnih voditeljev — liberalcev in klerikalcev — ki so samo tekmovali za oblast in hodili mimo Zagreba v Belgrad po drobtinice, ne da bi bili šli s Hrvati po svoj kos kruha, ki nam pripada od skupnosti. Potrebno pa je v bodoče najtesnejše sodelovanje Slovencev s Hrvati pod vodstvom g. dr. Mačka, ki uživa popolno zaupanje slovenskega kmečkega delavskega ljudstva.

V imenu ljutomerskega okraja je spregovoril bivši kandidat Pavle Horvat iz Male Nedelje, za njim pa je orisal akademik Kerenčič obupni socialni položaj kmetov in delavcev. V imenu delavstva je govoril rudar France Kovač.

Zaključno besedo je izrekel dr. Odič Ante iz Čakovca, ki je pozdravil slovenske kmete in zaključil nadvse lepo uspešni shod.

Tudi tem govorom so poslušalci vneto pritrjevali.